Europski parlament
2024-2029

USVOJENI TEKSTOVI

P10_TA(2026)0079

Uklanjanje prepreka za jedinstveno tržište u području obrane

Rezolucija Europskog parlamenta od 11. ožujka 2026. o uklanjanju prepreka za jedinstveno tržište u području obrane (2025/2143(INI))

Europski parlament,

– uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije (UFEU),

– uzimajući u obzir Izjavu iz Versaillesa donesenu na neformalnom sastanku čelnika država i vlada 11. ožujka 2022.,

– uzimajući u obzir „Strateški kompas za sigurnost i obranu – za Europsku uniju koja štiti svoje građane, vrijednosti i interese te doprinosi međunarodnom miru i sigurnosti”, koji je Vijeće odobrilo 21. ožujka 2022., a Europsko vijeće prihvatilo 25. ožujka 2022.,

– uzimajući u obzir Odluku Vijeća (ZVSP) 2017/2315 od 11. prosinca 2017. o uspostavi stalne strukturirane suradnje (PESCO) i utvrđivanju popisa država članica sudionica[1],

– uzimajući u obzir Direktivu 2009/43/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 6. svibnja 2009. o pojednostavnjivanju uvjeta za prijenos obrambenih proizvoda unutar Zajednice[2],

– uzimajući u obzir Direktivu 2009/81/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 13. srpnja 2009. o usklađivanju postupaka nabave za određene ugovore o radovima, ugovore o nabavi robe i ugovore o uslugama koje sklapaju javni naručitelji ili naručitelji u području obrane i sigurnosti te izmjeni direktiva 2004/17/EZ i 2004/18/EZ[3],

---

1 SL L 331, 14.12.2017., str. 57., ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2017/2315/oj.
2 SL L 146, 10.6.2009., str. 1., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2009/43/oj.
3 SL L 216, 20.8.2009., str. 76., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2009/81/oj.

– uzimajući u obzir Uredbu (EU) 2021/697 Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2021. o uspostavi Europskog fonda za obranu i stavljanju izvan snage Uredbe (EU) 2018/1092[4],

– uzimajući u obzir Uredbu (EU) 2023/1525 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. srpnja 2023. o podupiranju proizvodnje streljiva (ASAP)[5],

– uzimajući u obzir Uredbu (EU) 2023/2418 Europskog parlamenta i Vijeća od 18. listopada 2023. o uspostavi instrumenta za jačanje europske obrambene industrije putem zajedničke nabave (EDIRPA)[6],

– uzimajući u obzir Uredbu (EU) 2025/2643 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. prosinca 2025. o uspostavi Programa za europsku obrambenu industriju i okvira mjera za osiguravanje pravodobne dostupnosti obrambenih proizvoda i opskrbe njima („Uredba EDIP”)[7],

– uzimajući u obzir Uredbu (EU) 2025/2653 Europskog parlamenta i Vijeća od 19. prosinca 2025. o izmjeni uredaba (EU) 2021/694, (EU) 2021/695, (EU) 2021/697, (EU) 2021/1153 i (EU) 2024/795 u pogledu poticanja ulaganja u obranu u okviru proračuna EU-a radi provedbe plana ReArm Europe[8],

– uzimajući u obzir Uredbu Vijeća (EU) 2025/1106 od 27. svibnja 2025. o uspostavi Instrumenta za sigurnosne mjere za Europu (SAFE) putem jačanja europske obrambene industrije[9],

– uzimajući u obzir Komisijin Prijedlog uredbe Europskog parlamenta i Vijeća od 17. lipnja 2025. o ubrzanju izdavanja dozvola za projekte u području obrambene pripravnosti (COM(2025)0821), Komisijin Prijedlog uredbe Europskog parlamenta i Vijeća od 17. lipnja 2025. o izmjeni uredbi (EZ) br. 1907/2006, (EZ) br. 1272/2008, (EU) br. 528/2012, (EU) 2019/1021 i (EU) 2021/697 u pogledu obrambene pripravnosti i olakšavanja ulaganja u obranu i uvjeta za obrambenu industriju (COM(2025)0822) i Komisijin Prijedlog direktive Europskog parlamenta i Vijeća od 17. lipnja 2025. o izmjeni direktiva 2009/43/EZ i 2009/81/EZ u pogledu pojednostavnjenja transfera obrambenih proizvoda unutar EU-a i pojednostavnjenja javne nabave

---

4 SL L 170, 12.5.2021., str. 149., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/697/oj.
5 SL L 185, 24.7.2023., str. 7., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/1525/oj.
6 SL L, 2023/2418, 26.10.2023., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/2418/oj.
7 SL L, 2025/2643, 29.12.2025., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2025/2643/oj.
8 SL L, 2025/2653, 22.12.2025., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2025/2653/oj.
9 SL L, 2025/1106, 28.5.2025., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2025/1106/oj.

u području sigurnosti i obrane (COM(2025)0823), koji su dio „Skupnog paketa za obrambenu pripravnost” od 17. lipnja 2025.,

– uzimajući u obzir zaključke Europskog vijeća o europskoj obrani, posebno one od 6. ožujka 2025., 20. ožujka 2025., 26. lipnja 2025. i 23. listopada 2025.,

– uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 25. ožujka 2021. o provedbi Direktive 2009/81/EZ u pogledu javne nabave u području obrane i sigurnosti te Direktive 2009/43/EZ u pogledu transfera obrambenih proizvoda[10],

– uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 2. travnja 2025. o provedbi zajedničke vanjske i sigurnosne politike – godišnje izvješće za 2024.[11],

– uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 25. studenoga 2025. o institucionalnim aspektima izvješća o budućnosti europske konkurentnosti (Draghijevo izvješće)[12],

– uzimajući u obzir zajedničku komunikaciju Komisije i visoke predstavnice Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku od 5. ožujka 2024. naslovljenu „Nova strategija za europsku obrambenu industriju: postizanje pripravnosti EU-a uz pomoć fleksibilne i otporne europske obrambene industrije” (JOIN(2024)0010),

– uzimajući u obzir političke smjernice za sljedeću Europsku komisiju za razdoblje 2024. – 2029. naslovljene „Izbor za Europu”, koje je tadašnja kandidatkinja za predsjednicu Komisije Ursula von der Leyen predstavila 18. srpnja 2025.,

– uzimajući u obzir izvješće Marija Draghija od 9. rujna 2024. naslovljeno „Budućnost europske konkurentnosti” (Draghijevo izvješće), a posebno njegovo četvrto poglavlje o povećanju sigurnosti i smanjenju ovisnosti,

– uzimajući u obzir izvješće Saulija Niinistöa od 30. listopada 2024. naslovljeno „Sigurniji zajedno – jačanje europske civilne i vojne pripravnosti i spremnosti” (Niinistöovo izvješće),

– uzimajući u obzir izvješće Enrica Lette od 10. travnja 2024. naslovljeno „Više od tržišta – Brzina, sigurnost, solidarnost – Osnaživanje jedinstvenog tržišta za ostvarivanje održive budućnosti i blagostanja za sve građane EU-a” (Lettino izvješće),

---

10 SL C 494, 8.12.2021., str. 54.
11 SL C, C/2025/4388, 9.9.2025., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/4388/oj.
12 Usvojeni tekstovi, P10_TA(2025)0285.

– uzimajući u obzir zajedničku bijelu knjigu Komisije i visoke predstavnice Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku od 19. ožujka 2025. naslovljenu „Zajednička bijela knjiga o europskoj obrambenoj spremnosti 2030.” (JOIN(2025)0120),

– uzimajući u obzir članak 55. Poslovnika,

– uzimajući u obzir mišljenja Odbora za ekonomsku i monetarnu politiku i Odbora za unutarnje tržište i zaštitu potrošača,

– uzimajući u obzir izvješće Odbora za sigurnost i obranu (A10-0017/2026),

A. budući da je zbog javne nabave u području obrane, koja je desetljećima bila usmjerena na nacionalnu razinu i koju su obilježili industrijska fragmentacija, regulatorne prepreke, nedovoljna ulaganja, različite procjene prijetnji i ciljevi vanjske politike, nepostojanje integriranog planiranja kapaciteta i ukupne potražnje, kao i tržišno natjecanje u području intelektualnog vlasništva, onemogućena uspostava djelotvornog i potpuno integriranog jedinstvenog tržišta u području obrane i oslabljena interoperabilnost obrambenih sustava država članicama te se time dovelo do znatnih dodatnih troškova za porezne obveznike i istodobno ugrozilo sposobnost EU-a da osigura svojim građanima sigurnost, oslabilo europsku obrambenu tehnološku i industrijsku bazu (EDTIB) i onemogućilo potpuno ostvarenje europske strateške autonomije, otpornosti i konkurentnosti;

B. budući da se u izvješćima Lette i Draghija upozorava na različite strukturne nedostatke koji utječu na konkurentnost obrambene tehnološke i industrijske baze EU-a (EDTIB) i da su kao glavni problemi izdvojeni fragmentacija, nedovoljni rashodi za javnu obranu i ograničen pristup financiranju, potvrđujući stoga potrebu za izgradnjom istinskog jedinstvenog tržišta u području obrane; budući da se u Bijeloj knjizi o budućnosti europske obrane naglašava da se mjere moraju usmjeriti na pravila i postupke za javnu nabavu u području obrane, transfere obrambenih proizvoda unutar EU-a i uzajamno priznavanje nacionalnih certifikacijskih dozvola; budući da se i u Niinistöovu izvješću naglašava potreba za poboljšanjem opće spremnosti Europe, uključujući integraciju civilne i vojne otpornosti, te ističe da se te potrebe mogu učinkovitije zadovoljiti među ostalim u okviru jedinstvenog tržišta u području obrane;

C. budući da je otporna, konkurentna i inovativna europska obrambena industrijska baza ključna za postizanje ciljeva Strateškog kompasa i osiguravanje kapaciteta EU-a za odvraćanje i obranu, s obzirom na plan za pripravnost do 2030.; budući da to zahtijeva usklađenu industrijsku i tehnološku politiku kojom se podržavaju interoperabilni kapaciteti, osiguravaju kritični lanci opskrbe, podupiru mala i

srednja poduzeća (MSP-ovi) i promiču inovacije s dvojnom namjenom;

D. budući da je prestrog pristup određenih država članica kontrolama izvoza i transfera unutar EU-a osobito pogodio poduzeća iz sektora obrane koja su osnovana u manjim državama članicama, što pokazuje kako jedna točka zastoja može ugroziti lance opskrbe u cijelom EU-u; budući da se MSP-ovi suočavaju s osobitim preprekama za ulazak na obrambena tržišta; budući da trenutačna pravila EU-a o tržišnom natjecanju i okviri za državne potpore ne uključuju prilagođene odredbe za projekte prekogranične suradnje u području obrane, što može dovesti do otežavanja industrijske suradnje i konsolidacije; budući da ne postoji nikakvo konkretno skupno izuzeće ili neki sličan mehanizam za olakšavanje provedbe obrambenih projekata koji se financiraju Unijinim instrumentima za financiranje, zbog se stvara pravna nesigurnost za poduzeća koja rade na zajedničkom istraživanju i razvoju; budući da je zbog nepostojanja odgovarajućeg okvira za intelektualno vlasništvo i licenciranje u vezi s javno financiranim istraživanjem i razvojem u području obrane ograničena proizvodnja certificiranih europskih projekata u kojoj bi sudjelovalo više proizvođača i djelotvornost instrumenata zajedničke nabave;

E. budući da se europska obrambena industrija suočava s velikim nedostatkom kvalificiranih radnika i sve starijom radnom snagom, zbog čega prijeti opasnost od stvaranja uskih grla u proizvodnji, što koči širenje; budući da različiti nacionalni zahtjevi u pogledu sigurnosnih provjera za osoblje i poduzeća u obrambenoj industriji onemogućavaju jaču prekograničnu suradnju jer poduzeća ili inženjere koji su prošli sigurnosnu provjeru za postupanje s klasificiranim podacima u jednoj državi članici podvrgavaju dodatnim dugotrajnim sigurnosnim provjerama u drugim državama članicama; budući da brzom uvođenju i primjeni inovativnih tehnologija u europskim oružanim snagama na putu stoje dugotrajni razvojni ciklusi i znatna nesklonost rizicima;

F. budući da je u cilju povećanja javne podrške za ta ulaganja potrebno ravnopravno i proporcionalno raspodijeliti ekonomsku dobit i koristi u cijeloj Uniji, uzimajući u obzir posebnosti nacionalnih obrambenih industrijskih baza; budući da bi se prekograničnom suradnjom ujedno trebalo osigurati pravedno i punopravno sudjelovanje MSP-ova i malih poduzeća srednje tržišne kapitalizacije u lancu vrijednosti u području obrane te ojačati regionalnu koheziju u cijeloj Uniji; budući da ulaganja u obranu mogu dovesti do otvaranja kvalitetnih radnih mjesta u velikom broju regija, čime bi se doprinijelo postizanju ciljeva kohezije;

G. budući da su nedavna događanja razotkrila rizike koncentracije lanca nabave u europskom obrambenom sektoru, pri čemu najbitniji obrambeni proizvodi i ulazni elementi često ovise o jednom dobavljaču ili vrlo malom broju dobavljača; budući da se zbog te

koncentracije stvaraju pojedinačne točke neuspjeha i ranjivosti u kriznim vremenima, što naglašava hitnu potrebu za diversifikacijom i redundancijom u lancima opskrbe;

H. budući da je, prema navodima u Draghijevu izvješću, europska zajednička nabava 2022. činila samo 18 % troškova za nabavu obrambene opreme, što je daleko ispod praga od 35 % dogovorenog u okvirima Europske obrambene agencije (EDA); budući da je Unija postavila politički cilj da do 2030. najmanje polovicu obrambene opreme nabavlja od europskih proizvođača;

I. budući da je cilj stvaranja jedinstvenog tržišta u području obrane u konačnici sredstvo postizanja sigurnosti i strateške autonomije Europe, a ne cilj sam po sebi; budući da bi integracija obrambene industrije trebala pridonijeti sposobnosti Unije da zaštiti svoje građane i vrijednosti, osigura otpornost i odvraćanje te zaštiti svoju slobodu djelovanja; budući da se mora postići ravnoteža između tržišne učinkovitosti i nužnosti osiguravanja suverenosti i solidarnosti;

J. budući da bi se zajedničkim planiranjem, razvojem, proizvodnjom i javnom nabavom u pogledu obrambenih sposobnosti u Uniji omogućila veća učinkovitost i djelotvornost javnih ulaganja te ostvarile industrijske i operativne koristi, čime bi se povećalo društveno i političko prihvaćanje potrebnog povećanja ulaganja u obranu u vrijeme ograničenih proračuna te značajno povećale mogućnosti Unije i njezinih država članica da postignu punu obrambenu pripravnost prije 2030. i pravu europsku obrambenu uniju; budući da bi takvo zajedničko djelovanje u EU-u trebalo koordinirati s procesima planiranja na razini NATO-a i da bi pritom trebalo izbjeći nepotrebno dupliciranje radnji;

K. budući da će države članice razmotriti povećanje ulaganja u zajedničke obrambene projekte i suradnju na tim projektima samo ako oni uključuju razvoj vojnih kapaciteta od zajedničkog interesa za njihove oružane snage;

L. budući da je EU predstavio niz inicijativa usmjerenih na jačanje obrambene pripravnosti u EU-u, poboljšanje uvjeta za ulaganje i poticanje zajedničkog djelovanja, ali još nije predstavio transformacijske mjere nužne za uspostavu pravog jedinstvenog tržišta obrambenih proizvoda; budući da pravila EU-a o javnoj nabavi u području obrane (Direktiva 2009/81/EZ) i o transferima unutar EU-a (Direktiva 2009/43/EZ) još nisu sasvim ažurirana unatoč velikim promjenama sigurnosnog okruženja; budući da su dionici često isticali da smatraju obje te direktive prekomjerno složenima i da je njihovo prenošenje u zakonodavstvo država članica sporo i problematično te da iziskuje nerazmjerno velike administrativne resurse i dovodi do fragmentacije unutarnjeg tržišta;

M. budući da, s obzirom na sve veće geopolitičke prijetnje, osobito zbog nastavka ratne agresije Rusije na Ukrajinu te njezinih hibridnih napada i provokacija usmjerenih na EU, kao i terorizma i nestabilne situacije na Bliskom istoku i u Africi, 90 % građana EU-a s pravom očekuje pojačanu suradnju na razini EU-a u području sigurnosti i obrane, među ostalim u okviru NATO-a i s drugim partnerima sličnih stavova, kako bi se zaštitilo građane i obranilo interese i vrijednosti EU-a na globalnoj razini; budući da takvo sve nestabilnije sigurnosno okruženje u neposrednom susjedstvu EU-a zahtijeva usklađen i koordiniran odgovor, posebno kako bi se osiguralo neometano kretanje obrambenih proizvoda i usluga;

Vizija jedinstvenog tržišta obrane u Uniji

1. podsjeća da bi, kako stoji u Draghijevu izvješću, pojačana suradnja mogla dovesti do golemih ušteda u smislu učinkovitosti do razine od čak 30 % godišnjih izdataka za obranu u EU-u i do znatnog povećanja djelotvornosti trenutačnih rashoda za obranu; naglašava šire pogodnosti koje bi to imalo za konkurentnost, otpornost i stratešku suverenost EU-a s obzirom na to da obećava velike mogućnosti zapošljavanja, gospodarski razvoj i tehnološko vodstvo u cijelom EU-u; ističe da je pravo jedinstveno tržište u području obrane ključno za poticanje konkurentnosti europskih poduzeća, ne samo u EU-u, već i na globalnom tržištu na kojem se trebaju natjecati s, među ostalim, glavnim dobavljačima iz SAD-a;

2. smatra da dramatični izazovi i prijetnje s kojima se suočavaju Unija i njezine države članice iziskuju dubinsko preispitivanje njihove suradnje i koordinacije u pitanjima obrane; naglašava da EU i njegove države članice moraju korjenito promijeniti svoje shvaćanje industrijske proizvodnje u području obrane i u tu svrhu uspostaviti pravo jedinstveno tržište u području obrane, na što Letta, Draghi i Niinistö pozivaju u svojim izvješćima i na što se poziva u Bijeloj knjizi o budućnosti europske obrane; potiče države članice da prevladaju nacionalističke težnje u pogledu vlastite nacionalne industrijske baze, da pri planiranju nacionalne obrane u većoj mjeri uzmu u obzir prednosti obrambene suradnje na razini EU-a te da prepoznaju ključnu ulogu aktivne potpore institucija i agencija EU-a u vidu omogućavanja i koordinacije takve suradnje, uz istodobno jačanje uzajamnog povjerenja među svim dionicima;

3. naglašava da samo pravo jedinstveno tržište u području obrane može pružiti sredstva potrebna za stvarnu uspostavu i održavanje konkurentne, inovativne i otporne europske obrambene tehnološke i industrijske baze koja može isporučiti potrebnu opremu u zacrtanim rokovima i količinama te osloboditi puni gospodarski, industrijski i financijski potencijal europske obrambene tehnološke i industrijske baze; ističe da je pravo jedinstveno tržište u području obrane ključno za uklanjanje nedostataka u pogledu kapaciteta i ponovnu uspostavu

kapaciteta za odvraćanje te je stoga nužan temelj snažne, suverene i konkurentne Unije;

4. apelira na države članice i Komisiju da brzo djeluju kako bi se stvorilo pravo jedinstveno tržište za obranu, i na strani ponude i na strani potražnje; podsjeća da je hitno potrebno objediniti potražnju putem zajedničke javne nabave i upravljanja životnim ciklusom, regulatornog pojednostavnjenja i prekogranične industrijske integracije na razini EU-a kako bi se odgovorilo na takve prepreke i smanjila ovisnost o zemljama izvan EU-a, kako su Letta i Draghi naveli u svojim izvješćima;

5. podsjeća na važnost osiguravanja demokratskog legitimiteta, povjerenja javnosti u institucije, odgovornosti i transparentnosti kako bi se zajamčila potrebna potpora javnosti za povećanje rashoda u području obrane; naglašava važnost jamčenja pravedne i uravnotežene raspodjele troškova i koristi porasta europske potrošnje za obranu na razini cijelog EU-a;

Prepreke za jedinstveno tržište u području obrane

6. ističe da trenutačna struktura industrijskog okruženja u području obrane dovodi do nepotrebnih dupliciranja, vanjskih ovisnosti i neučinkovitosti te koči jačanje europske obrambene tehnološke i industrijske baze i unapređenje obrambene pripravnosti EU-a; naglašava da, u spoju s nedovoljnim ulaganjima i nepostojanjem planova dugoročne potrošnje u području obrane, takva fragmentacija onemogućava ostvarivanje ekonomije razmjera koja bi mogla proizaći iz udruživanja javne nabave i proizvodnje obrambene opreme u europskim poduzećima; ističe ključnu potrebu za prevladavanjem fragmentacije u industrijskom okruženju EU-a u području obrane, iskorištavanjem potencijalne ekonomije razmjera, kao i za boljim razumijevanjem prepreka za jedinstveno tržište u području obrane; naglašava da jedinstveno tržište u području obrane mora jamčiti jednake mogućnosti sudjelovanja sektorskim i istraživačkim organizacijama, među kojima su i *start-up* poduzeća, iz svih država članica, uključujući manja gospodarstva, te ne bi smjelo doći do pretjerano centraliziranog modela obrambene industrije; naglašava da takav tržišni model doprinosi gospodarskoj koheziji u vidu otvaranja kvalitetnih radnih mjesta u proizvodnji te istraživanju i razvoju u različitim regijama EU-a, uključujući one slabije gospodarski razvijene; također napominje da takva geografska diversifikacija doprinosi otpornosti i sigurnosti opskrbe, kao i sprečavanju stvaranja monopola i dovođenja MSP-ova i poduzeća srednje tržišne kapitalizacije u nepovoljniji položaj;

7. žali zbog izostanka rezultata trenutačnog koordiniranog planiranja kapaciteta i rashoda za obrambene proizvode u Uniji, što je dovelo do različitih pravila i kriterija prihvatljivosti te neučinkovite potrošnje sredstava i time stvorilo pravnu nesigurnost te često navodi države

članice da daju prednost bilateralnoj suradnji sa zemljama izvan EU-a; žali zbog toga što prioriteti utvrđeni na nacionalnoj razini često onemogućuju plodonosnu suradnju na razini EU-a;

8. žali zbog stalnog manjka međusobnog povjerenja među državama članicama, što se među ostalim očituje u nevoljkosti u pogledu uspostave regionalnih centara industrijske kompetencije, ograničenom stupnju prekogranične suradnje i zajedničkog planiranja kapaciteta, nedovoljnoj razini javnoj nabave robe i usluga u području obrane unutar EU-a te dvostrukim ili predostrožnim ograničenjima transfera obrambene opreme unutar EU-a, čime se koči razvoj potpuno integriranih europskih lanaca opskrbe i stvara znatna prepreka razvoju pravog jedinstvenog tržišta u području obrane;

9. smatra da trenutačni zakonodavni okviri EU-a ne pružaju uvjete za javnu nabavu robe s brzim inovacijskim ciklusima, primjerice u području razvoja bespilotnih letjelica; izražava zabrinutost zbog toga što je jedinstveno tržište obrane i dalje ugroženo nedovoljno usklađenom primjenom njegovih pravila na razini država članica i nerazmjernom primjenom izuzeća iz članka 346. UFEU-a, što umanjuje nastojanja u smjeru zajedničke javne nabave EU-a u području obrane; ističe potrebu za namjenskom potporom MSP-ovima te malim poduzećima srednje tržišne kapitalizacije kako bi se olakšalo njihovo sudjelovanje u lancu opskrbe obrambene industrije radi povećanja inovacija uz istodobno stvaranje industrijskih viškova kojima bi se povećala otpornost i sigurnost opskrbe Unije;

10. izražava zabrinutost zbog toga što unutarnje tržište u području obrane i dalje snosi negativne posljedice nedovoljno usklađene primjene pravila o njemu u državama članicama; posebno je zabrinut zbog česte primjene članka 346. UFEU-a, za koji je Sud Europske unije u nekoliko slučajeva presudio da je korišten neopravdano, odnosno zloupotrijebljen; ističe da je potrebno preusmjeriti pozornost na zaštitu osnovnih sigurnosnih interesa Unije imajući na umu trenutačnu geopolitičku situaciju i prijetnje jedinstvu EU-a;

11. smatra da je potpuno poštovanje Zajedničkog stajališta EU-a o izvozu oružja[13] na razini država članica jedan od važnih stupova funkcionalnog jedinstvenog tržišta u području obrane; smatra da nepostojanje usklađenog sustava EU-a za kontrolu izvoza i izostanak međusobnog priznavanja različitih dozvola, licenci, certifikata i uvjerenja o sigurnosnoj provjeri i dalje stvaraju prepreke funkcioniranju jedinstvenog tržišta u području obrane zbog načina na koji to utječe na transfere unutar EU-a; podsjeća da obrambena

---

13 Zajedničko stajalište Vijeća 2008/944/ZVSP od 8. prosinca 2008. o definiranju zajedničkih pravila kojima se uređuje kontrola izvoza vojne tehnologije i opreme (SL L 335, 13.12.2008., str. 99., ELI: http://data.europa.eu/eli/compos/2008/944/oj).

proizvodnja trenutačno u velikoj mjeri ovisi o integriranim prekograničnim lancima opskrbe unutar EU-a, s komponentama koje potječu iz više država članica, što u slučaju blokade izvoza stvara nesigurnost za industriju i lance opskrbe; naglašava da je potrebno praktično rješenje kojim bi se uzele u obzir trenutačne okolnosti ovisnosti o zemljama izvan EU-a, među ostalim s obzirom na sve veću važnost kritičnih sirovina za europsku obrambenu tehnološku i industrijsku bazu i moguću izloženost zemalja izvan EU-a prisilnim mjerama; ističe da bez zajamčenog i planiranog pristupa ulaznim elementima kao što su rijetke zemlje, poluvodiči i metali visoke čistoće ne mogu se postići ambiciozni europski ciljevi u pogledu jačanja obrane i strateške autonomije;

12. smatra da je koordinacija postupaka razvoja obrambenih kapaciteta država članica i EU-a s NATO-ovim postupkom planiranja i revizije u području obrane ključno za osiguravanje usklađenosti i interoperabilnosti država članica i članica NATO-a izvan EU-a; žali zbog izostanka sporazuma o suradnji između NATO-a i EU-a u području razmjene informacija o standardima NATO-a (STANAG), koje bi EU mogao primijeniti donošenjem obvezujućih instrumenata; naglašava da je izostanak provedbe standarda u proteklim desetljećima doveo do neučinkovitosti, dupliciranja i nedostatka interoperabilnosti te da je to i dalje problem;

Uklanjanje prepreka

13. apelira na Vijeće i Komisiju da u okviru sljedećeg višegodišnjeg financijskog okvira za programe EU-a za obranu osiguraju dostatna financijska sredstva kako bi se doista potaknulo države članice da se uključe u zajednički razvoj kapaciteta i zajedničku javnu nabavu, a njihove obrambene industrije da ostvare tješnju prekograničnu suradnju; ističe da novi okvir, kao što su europski obrambeni projekti od zajedničkog interesa, među kojima su i četiri vodeća projekta predložena u okviru Plana za obrambenu pripravnost do 2030., i strukture za europske programe naoružanja, ima potencijal za ostvarivanje tih ciljeva uz pomoć dostatnog dugoročnog financiranja; naglašava da bi se financiranje prije svega trebalo usmjeriti na projekte s jasnom europskom dodanom vrijednošću, interoperabilnošću, dugoročnom industrijskom održivošću i operativnim učinkom;

14. prima na znanje trenutačna ograničenja u proizvodnim kapacitetima europske obrambene industrije, koja se unatoč tome širi, te poziva države članice da primijene pristup „kupujmo europsko” kojim se prednost daje zajedničkoj javnoj nabavi i povećanoj proizvodnji obrambenih proizvoda u okviru europske obrambene tehnološke i industrijske baze (EDTIB), Ukrajine, zemalja Europskog gospodarskog prostora / Europskog udruženja slobodne trgovine (EGP/EFTA) i, kao dodatne, komplementarne razine, drugih zemalja izvan EU-a s kojima je Unija sklopila partnerstvo u području

sigurnosti i obrane jer bi se time EDTIB-u osigurala predvidljiva količina narudžbi, potaknula privatna ulaganja u istraživanje i razvoj obrambenih proizvoda te pomoglo EDTIB-u da isporuči inovativne obrambene proizvode u dovoljnim količinama; poziva države članice da sklope ugovore koji bi poslali stabilne srednjoročne i dugoročne signale u pogledu ukupne potražnje za europskim proizvodima, čime bi se osigurala sigurnost ulaganja u svrhu proširenja EDTIB-a;

15. apelira na EU i njegove države članice da se prema Ukrajini u najvećoj mogućoj mjeri postupa kao sa sastavnim dijelom jedinstvenog tržišta u području obrane, u vidu olakšavanja industrijskih partnerstava, pristupa mehanizmima za zajedničku javnu nabavu i sudjelovanja u programima EU-a, kao što su Europski obrambeni fond (EDF) i namjenski Instrument za potporu Ukrajini u okviru EDIP-a, kako bi se omogućila postupna integracija Ukrajine u lance opskrbe EDTIB-a, uzimajući u obzir činjenicu da je budućnost Ukrajine u EU-u i da bi njezina integracija donijela koristi i EDTIB-u – zahvaljujući ukrajinskim naprednim i u borbi dokazanim obrambenim tehnologijama i inovativnim industrijskim kapacitetima – i ukrajinskoj obrambenoj tehnološkoj i industrijskoj bazi;

16. smatra da je potrebno znatno poboljšati provedbu Direktive 2009/81/EZ o obrani i osjetljivoj javnoj nabavi u području sigurnosti te poziva Komisiju da predloži njezinu ambicioznu reviziju; ističe da bi bilo korisno da se državama članicama omogući da međusobno koriste sklopljene okvirne ugovore kako bi kratkoročno povećale obrambenu pripravnost EU-a jer bi im se time omogućila brža i učinkovitija javna nabava, s tim da se očekuje da će se javna nabava dugoročno provoditi putem jedinstvenih ili zajedničkih okvirnih ugovora sastavljenih u skladu s europskim kriterijima javne nabave od samog početka; poziva države članice da se koriste različitim oblicima ugovora kojima se omogućuju inovacije, tržišno natjecanje i privatna kapitalna ulaganja, osigurava potpuna usklađenost s pravilima tržišnog natjecanja, zahtjevima u pogledu integriteta i standardima za borbu protiv korupcije te podsjeća da europska tržišta kapitala imaju ključnu ulogu u financiranju inovacija u području obrane; također smatra da bi se u slučaju bilo kakve revizije Direktive 2014/24/EU o javnoj nabavi[14] trebali uzeti u obzir aspekti povezani sa sigurnošću i obranom, kao što je prisutnost civilnih komponenti u vojnoj robi; u tom smislu poziva Komisiju da u predstojećoj temeljitoj reviziji Direktive 2009/81/EZ predstavi ažuriranu verziju partnerstava za inovacije u području obrane kako bi se taj instrument bolje prilagodio posebnostima obrambenog tržišta i trenutačnom složenom sigurnosnom kontekstu;

---

14 Direktiva 2014/24/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 26. veljače 2014. o javnoj nabavi i o stavljanju izvan snage Direktive 2004/18/EZ (SL L 94, 28.3.2014., str. 65., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2014/24/oj).

17. ističe da u primjeni pravila o tržišnom natjecanju i državnim potporama Komisija kao prioritet mora utvrditi jedinstvo i integritet jedinstvenog tržišta kako bi se izbjeglo narušavanje tržišnog natjecanja te kako bi se zaštitili jednaki uvjeti i kohezija za države članice, pri čemu se posebna pozornost mora posvetiti manjim državama članicama čiji su fiskalni kapaciteti za pružanje potpore nacionalnim obrambenim industrijama komparativno ograničeniji; naglašava da se zbog raširene upotrebe nacionalnih subvencija za pružanje potpore ulaganjima u obranu riskira fragmentacija jedinstvenog tržišta te se dovode u pitanje jednaki uvjeti za poduzeća u EU-u, osobito mala i srednja poduzeća;

18. poziva Komisiju da iznese preporuku za tumačenje članka 346. UFEU-a kako bi se omogućio usklađen i ujednačen pristup u cijelom EU-u, a da se pritom povede računa o potrebi za strogom zaštitom osnovnih sigurnosnih interesa država članica, te za primjenu članka 346. samo iznimno, u skladu s trenutačnim stvarnim okolnostima međuovisne sigurnosne strukture u EU-u; smatra da bi Komisiji trebalo omogućiti da na pojedinačnoj osnovi procjenjuje opću provedbu članka 346. UFEU-a kako bi se zaustavila svaka potencijalna strukturna zlouporaba, u skladu sa sudskom praksom Suda Europske unije i trenutačnim stvarnim okolnostima međuovisne sigurnosne strukture u EU-u;

19. ističe potrebu za pružanjem ciljane potpore, posebno za ispitivanje prototipova novih proizvoda te davanjem prednosti ulaganjima u nove i revolucionarne tehnologije; naglašava dodanu vrijednost bliske suradnje s ukrajinskim dionicima u području obrane i tehnologije u tim iznimno inovativnim domenama; ističe važnost zaštite financijske održivosti poduzeća, uključujući MSP-ove, koja ulažu u takve inovacije; naglašava da bi se konkretnim mjerama trebala olakšati prekogranična suradnja MSP-ova, posebno u području kibernetičkih tehnologija, umjetne inteligencije te bespilotnih tehnologija i tehnologija s dvojnom namjenom, i to nadograđujući postojeće centre izvrsnosti u državama članicama;

20. poziva države članice i Komisiju na uspostavu europske inicijative „akceleratora za inovacije u području obrane”, slične konceptima modela kao što su američka Agencija za napredne istraživačke projekte u području obrane (DARPA) ili NATO-ov Akcelerator za inovacije u području obrane za sjeverni Atlantik (DIANA), u okviru koje bi se financirali visokorizični, visokoisplativi istraživački projekti u području obrane te omogućilo ubrzano testiranje i integracija revolucionarnih tehnologija u programe europskih obrambenih sposobnosti; napominje da postojeći instrumenti EU-a za istraživanje i razvoj, uključujući Europski fond za obranu (EDF), program EU-a za inovacije u području obrane (EUDIS) i inovacijski centar u području obrane EU-a (HEDI), ostavljaju vlasništvo nad rezultatima u rukama korisnika i dopuštaju Komisiji i državama članicama koje osiguravaju sufinanciranje tek ograničena, neproizvodna prava; poziva Komisiju

da osmisli odgovarajući režim intelektualnog vlasništva koji bi bio prilagođen osjetljivim elementima u području obrane, a istodobno dovoljno privlačan i nacionalnim ministarstvima obrane i obrambenoj industriji, kako bi se osiguralo da se programom mogu zadovoljiti potrebe i prioriteti u pogledu sposobnosti;

21. naglašava potrebu za pojednostavnjenjem pravila i uklanjanjem prepreka povezanih s transferima obrambenih proizvoda unutar EU-a, uključujući uzajamno priznavanje kriterija i certificiranja te pojednostavnjenje zahtjeva za prethodno odobrenje; žali zbog ograničene upotrebe općih dozvola za transfer u skladu s Direktivom 2009/81/EZ i široke upotrebe pojedinačnih dozvola te poziva države članice da u potpunosti iskoriste mogućnosti za pojednostavnjenje pravila i smanjenje administrativnog opterećenja unutar postojećeg pravnog okvira; poziva Komisiju da hitno iznese prijedloge za daljnje usklađivanje transfera obrambenih proizvoda unutar EU-a kako bi se osiguralo jednostavnije kretanje takvih proizvoda unutar Unije, posebno u vidu ukidanja zahtjeva za izdavanje odobrenja za komponente koje su već integrirane ili se trebaju integrirati u obrambeni proizvod i ne mogu se samostalno transferirati ili izvoziti; nadalje, poziva države članice da porade na postizanju istog cilja te da u nacionalno zakonodavstvo brzo prenesu i primijene mjere predložene u Skupnom paketu za obrambenu pripravnost u pogledu transfera obrambenih proizvoda unutar EU-a; poziva države članice da u potpunosti poštuju Zajedničko stajalište EU-a o izvozu oružja i da istraže prilike, kad god je to moguće, za dodatno usklađivanje izvoznih pravila za obrambenu robu; predlaže, kao moguću početnu točku za usklađivanje sustavâ za kontrolu izvoza, proširenje općih dozvola za transfer ili primjenu Ugovora iz Aachena te jačanje Direktive o transferima unutar korporacija[15] kako bi se olakšali transferi obrambenih proizvoda unutar EU-a;

22. poziva Komisiju, EDA-u i države članice da porade na programu uzajamnog priznavanja uvjerenja o sigurnosnoj provjeri i certifikata kako bi se uvjerenja izdana u jednoj državi članici mogla prihvatiti i u drugim državama članicama; predlaže uspostavu dobrovoljne konvencije o sporazumima o uzajamnom priznavanju uvjerenja o sigurnosnim provjerama među državama članicama EU-a, na temelju koje bi se poduzećima ili pojedincima koji imaju uvjerenje o sigurnosnoj provjeri jedne države članice to uvjerenje priznalo i u drugim državama članicama koje su sklopile taj sporazum, podložno odgovarajućoj razmjeni informacija i nadzoru; poziva EDA-u da olakša razvoj tog okvira i poziva države članice da ga brzo zaključe taj proces;

---

15 Direktiva 2014/66/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 15. svibnja 2014. o uvjetima za ulazak i boravak državljana trećih zemalja u okviru premještaja unutar društva (SL L 157, 27.5.2014., str. 1., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2014/66/oj).

23. naglašava da je nužno povećati otpornost europskih obrambenih lanaca opskrbe te ograničiti pojedinačne točke na kojima može doći do zastoja i izloženost potencijalnim prisilnim mjerama zemalja izvan EU-a, za što su dobar primjer prijetnje Kine da će ograničiti izvoz sirovina; zahtijeva da se pri provedbi Akta o kritičnim sirovinama[16] poseban naglasak stavi na obranu;

24. poziva Komisiju i države članice da uvedu poticaje za diversifikaciju lanca opskrbe, uključujući potporu za nove sudionike na tržištu i MSP-ove; ističe da se zbog nastojanja da se postigne troškovna učinkovitost ne smije ugroziti nacionalna sigurnost opskrbe; poziva Komisiju na praćenje rizika u lancu opskrbe i utvrđivanje područja u kojima postoji opasna koncentracija te na redovito izvješćivanje o napretku u povećanju raznolikosti opskrbe; također poziva Komisiju da ponudi rješenje za situacije u kojima poddobavljači iz zemalja izvan EU-a odbijaju isporučiti materijale ako ih se namjerava koristiti za vojne potrebe; ističe potrebu za pravnim okvirom kojim će se osigurati pouzdanost u ispunjavanju ugovornih obveza u cijelom lancu opskrbe; poziva Komisiju da stvori strateške zalihe u skladu sa Strategijom EU-a za Uniju pripravnosti; u tom pogledu naglašava važnost sustava sigurnosti opskrbe uspostavljenog u okviru EDIP-a;

25. naglašava da je potrebno osigurati ravnomjernu geografsku rasprostranjenost industrijske proizvodnje, ulaganja i stvaranja vrijednosti u području obrane te doprinijeti gospodarskoj i društvenoj konvergenciji unutar EU-a, uz istodobno jačanje otpornosti kroz geografsku diversifikaciju i uzimanje u obzir stvarnih sigurnosnih prijetnji s kojima se države članice suočavaju u svojem susjedstvu; poziva na to da se ulaganja u obranu planiraju tako da se jača društvena kohezija unutar regija i država članica te među njima, uz istodobno jačanje otpornosti u vrijeme kriza u području obrane, pod uvjetom da se time ne ugrožava cilj troškovne učinkovitosti, brzine i tržišnog natjecanja;

26. poziva Komisiju da iznese jasne smjernice o tome kako vrednovati aspekte obrane i sigurnosti pri donošenju odluka o kontroli koncentracije koje utječu na EDTIB, u skladu s politikom EU-a o tržišnom natjecanju; također poziva Komisiju da istraži mogućnosti ciljanih prilagodbi pravila EU-a o tržišnom natjecanju kako bi se bolje poduprle jedinstvene potrebe obrambene industrije, primjerice uvođenje ciljanog skupnog izuzeća za projekte istraživanja i razvoja u području obrane koji se financiraju iz europskih programa; ističe da bi se, pri procjeni koncentracija ili mjera potpore u sektoru obrane,

---

16 Uredba (EU) 2024/1252 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. travnja 2024. o uspostavi okvira za osiguravanje sigurne i održive opskrbe kritičnim sirovinama i o izmjeni uredbi (EU) br. 168/2013, (EU) 2018/858, (EU) 2018/1724 i (EU) 2019/1020 (SL L, 2024/1252, 3.5.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1252/oj).

sigurnost opskrbe i smanjenje strateških ovisnosti trebali smatrati pozitivnim kriterijima;

27. naglašava da je potrebno poraditi na proaktivnijoj ulozi EU-a u vezi s održavanjem ulaganja u tehnologije i proizvode s dvojnom namjenom, posebno kada su oni dio lanaca opskrbe za obrambene proizvode, kao sredstvu povećanja sigurnosti opskrbe u EU-u i njegove otpornosti na hibridne i nove prijetnje; zagovara promicanje civilne komercijalizacije tih tehnologija kao načina širenja tržišnih prilika, stvaranja pozitivnih učinaka i jačanja EDTIB-a uz poticanje sinergija između vojnog i civilnog razvoja; poziva Komisiju i države članice da uvedu poticaje za to da se za najbitnije ulazne elemente obrambenih proizvoda lanci opskrbe ograniče na EU, među ostalim u okviru unaprjeđenog instrumenta vlasničkog kapitala u području obrane, s naglaskom na komercijalizaciju u završnoj fazi, povećanje financiranja te pristup MSP-ova koridorima za ispitivanje i kibernetičkim poligonima; posebno ističe da bi sektor „novog svemira”, koji je tek u nastajanju, kao i njegov inovativni potencijal za tehnologije s dvojnom namjenom trebalo u potpunosti iskoristiti za potrebe razvoja obrambenih i civilnih primjena;

28. poziva Komisiju da procijeni pravne, proceduralne i regulatorne prilagodbe koje bi bile nužne kako bi se osiguralo da EU i njegove države članice mogu brzo prilagoditi pravila o javnoj nabavi i proizvodnji u području obrane u slučaju rata ili velike sigurnosne krize te kako bi se izbjegli svi poremećaji na jedinstvenom tržištu; također poziva Komisiju da osigura da je takav postupak usklađen sa sustavom sigurnosti opskrbe predviđenim EDIP-om; ističe važnost pripravnosti u obliku okvira za nepredvidive situacije za potrebe nabave u hitnim slučajevima i povećanja industrije, koji bi se mogao brzo aktivirati prema potrebi;

29. smatra da bi institucije i agencije EU-a trebale povećati svoju ulogu u olakšavanju koordinacije među državama članicama i pozdravlja doprinos EDA-e, posebno u vidu plana za razvoj sposobnosti i koordiniranog godišnjeg preispitivanja u području obrane, naglašavajući da bi njezino stručno znanje trebalo u potpunosti iskoristiti; ističe ključnu ulogu EDA-e u promicanju jedinstvenog tržišta u području obrane te poziva države članice da u tu svrhu daju EDA-i širi mandat i osiguraju više resursa; podržava veću uključenost EDA-e u obrambene inicijative EU-a i u utvrđivanje trajnih prepreka jedinstvenom tržištu u području obrane; poziva na razvoj i uvođenje centra HEDI u okviru EDA-e na regionalnoj razini kako bi se proširila njegova uloga središnje platforme koja povezuje MSP-ove, *start-up* poduzeća, istraživačke centre i glavne izvođače; čvrsto vjeruje da će se jačanjem EDA-e pridonijeti poticanju uzajamnog povjerenja i suradnje koji su potrebni za uspjeh jedinstvenog tržišta u području obrane jer EDA ima jedinstven položaj za povezivanje nacionalnih i europskih interesa; također pozdravlja doprinos multilateralnih agencija za javnu nabavu, kao što je Organizacija za suradnju u

području zajedničkog naoružavanja, koje promiču usklađivanje opreme među državama članicama i partnerskim državama izvan EU-a;

30. ističe potrebu za dodatnim europskim financijskim sredstvima namijenjenima rješavanju pitanja nedostatka komercijalizacije u području inovativnih obrambenih proizvoda; poziva na jačanje instrumenata kako bi se osiguralo da MSP-ovi i poduzeća srednje tržišne kapitalizacije imaju stvaran i prilagodljiv pristup privatnom kapitalu i obrambenim programima, među ostalim u vidu bolje javne nabave, pravila koja potiču inovacije i prekogranične potpore za povezivanje, čime bi se osiguralo njihovo veće sudjelovanje i pravednija dodjela sredstava; ističe važnost uspostave regionalnih inkubatora za obrambene tehnologije u okviru centra HEDI kako bi se podržali prekogranični konzorciji, osiguralo mentorstvo za usmjeravanje javne nabave u području obrane te olakšalo ispitivanje i provjera inovativnih tehnologija u suradnji s krajnjim korisnicima iz vojnih krugova;

31. naglašava potrebu da EU i NATO sklope sveobuhvatni sporazum o suradnji u području planiranja i razvoja kapaciteta kako bi se osiguralo usklađeno i komplementarno planiranje i interoperabilni obrambeni kapaciteti, kao i u području standardizacije; naglašava da se u okviru takve suradnje mora poštovati autonomija obiju organizacija i pritom izbjegavati dupliciranje te promicati pravedna raspodjela tereta; poziva Komisiju da u suradnji s EDA-om izradi zakonodavni prijedlog za uspostavu usklađenog okvira EU-a za pravno obvezujuće tehničke standarde i certifikate obrambenih proizvoda, koji bi se temeljio na europskom referentnom sustavu obrambenih normi (EDSTAR) i, prema potrebi, uz kodificiranje odabranih NATO-ovih sporazuma STANAG u zakonodavstvu EU-a; također poziva Komisiju da predloži okvir za zajedničko europsko ispitivanje i certifikaciju obrambene opreme umjesto zasebne nacionalne potvrde valjanosti za svaki obrambeni proizvod, uključujući zajedničke objekte za ispitivanje i certifikaciju; poziva države članice da usklade napore koje ulažu u području javne nabave i razvoja kapaciteta s prioritetima NATO-a u pogledu obrambenog planiranja i pritom osiguraju potpunu interoperabilnost sustavâ i izbjegnu paralelne strukture; ističe da bi jača i integriranija europska obrambena industrija trebala unaprijediti doprinos Europe unutar NATO-a i transatlantsku podjelu tereta, ujedno održavajući otvorenu suradnju s pouzdanim partnerima, kao što su Ukrajina, zemlje EGP-a/EFTA-e i zemalja iz partnerstva u području sigurnosti i obrane; potiče provedbu akcijskog plana NATO-a za brzo usvajanje kojemu je cilj ubrzavanje nacionalnih postupaka javne nabave i reformi ciklusa nabave, protokola ispitivanje i okvira za certifikaciju, kako bi vojne inovacije išle ukorak s kontekstom prijetnji;

32. prima na znanje preporuke povezane s obranom koje je bivši talijanski premijer Enrico Letta iznio 2024. u svojem izvješću

naslovljenom „Više od tržišta”; napominje da porezne prepreke i različiti postupci u pogledu poreza na dodanu vrijednost u programima suradnje u području javne nabave otežavaju postizanje ciljeva obrambene spremnosti do 2030., jačanje obrambene industrije i širenje zajedničkih programa; poziva Komisiju da poduzme daljnje mjere u pogledu Lettina izvješća i uloži veće napore u smanjenje poreznih prepreka;

33. poziva države članice na promicanje karijera u području obrambenih tehnologija među mladim stručnjacima, uključujući putem kampanji informiranja o doprinosu tog sektora europskoj sigurnosti i tehnološkim inovacijama; potiče uspostavu javno-privatnih partnerstava između obrambenih poduzeća, obrazovnih ustanova i vlada kako bi se stvorila baza kvalitetnog kadra; apelira na države članice i Komisiju da, u dijalogu sa socijalnim partnerima među kojima su i sindikati, predlože strategije za unapređenje vještina ključnih za sektor, kao što su programi osposobljavanja i prilike za cjeloživotno učenje kako bi se nadoknadili trenutačni i budući nedostaci u obrambenoj industriji; u tu svrhu predlaže da se u program Unije vještina izričito uključi sektor obrane, čime bi se olakšala mobilnost kvalificiranih radnika iz svih država članica na mjesta na kojima su najpotrebniji;

34. poziva Komisiju da provede neovisnu procjenu učinka kako bi dodatno kvantificirala moguće financijske i operativne koristi jedinstvenog tržišta za obranu, uključujući porast učinkovitosti i povećanje kolektivnih vojnih kapaciteta; poziva na uspostavu jedinstvene kontaktne točke koja bi dionicima omogućila da prijavljuju prepreke, prikupljaju dokaze i prate usklađenost država članica s propisima;

35. pozdravlja zaključke Europskog vijeća iz listopada 2025. u kojima se poziva na izradu godišnjeg izvješća o spremnosti obrambene industrije EU-a te poziva da bude popraćeno „pregledom stanja jedinstvenog tržišta za obranu” koje bi Komisija objavljivala u suradnji s EDA-om; naglašava da bi se u tom pregledu stanja trebali pratiti pokazatelji kao što je udio javne nabave u području obrane koja se provodi zajednički ili putem otvorenog natjecanja u cijelom EU-u, razine prekogranične industrijske suradnje, stope sudjelovanja MSP-ova i smanjenja dupliciranja sustava; ističe da bi trebao obuhvatiti i socioekonomske koristi obrambenih programa EU-a u svim državama članicama i regijama, uključujući stvaranje radnih mjesta i industrijski razvoj kako bi se moglo usmjeriti doradu politika i ojačati povjerenje javnosti;

36. čvrsto vjeruje da, kako bi se zajamčio demokratski legitimitet i transparentnost obrambenih politika EU-a u vrijeme hibridnog ratovanja i kampanja dezinformiranja, Parlament mora imati središnju ulogu u planiranju, nadzoru i kontroli tih politika; naglašava da se moraju osigurati transparentnost i odgovornost;

poziva Komisiju, Vijeće, države članice i EDA-u da osiguraju sigurne kanale za razmjenu klasificiranih i povjerljivih informacija s Parlamentom, obrambenom industrijom i nacionalnim tijelima;

°

° °

37. nalaže svojoj predsjednici da ovu Rezoluciju proslijedi Vijeću i Komisiji.